

* TÜRK-İSLAM DEVLETLERİNDE
SOSYAL YAPI

* Karakterlerine uymayan farklı inançları benimseyen bazı türk boyları yalnız eski düşünce ve anlayış tarzlarını değil milli kimliklerini de kaybederek Türklükten uzaklaşmışlardır. Tabgaçların Budizmi kabul etmeleri Çin kültürünü benimsemeleri ile sonuçlanmıştır.

* TÜRKLER VE DİN

*Balkanlarda siyasi alanda etkili olan Uzlar, Kumanlar, ve Peçenekler Hristiyan halk arasında kaybolup gittiler.

*Yöneticiler tarafından Museviliğin benimsendiği Hazarlar da benzer bir akıbete uğramışlardır.

* Budist ve Maniheist Uygurlar kısa zamanda dağılmış Avrupaya giden Avarlardan ve Hunlardan eser kalmamıştır.

* Hristiyanlığı benimseyen Macarlar ve Bulgarlar ise Avrupada Osmanlılara karşı uzun süre rakip oldular.

- * Türklerin kabul ettikleri dinler arasında sadece İslam olumsuz neden olmamış , aksine milletimize çok daha büyük hamleler yapma imkanı sağlamıştır.
- * İslamiyet diğer dinlerin aksine Türklerin manevi cephesini yenilemiş ve tamamlamıştır. İslamiyetin insani ve ahlaki değerlerinin yanında herkesi çalışmaya faaliyete icabında cihada yani bedeni fedakarlığa teşvik etmesi mücadelecı ve hareketli Türklerin ruhuna hitap etmiştir.

*Türklerin içinde bulunduğu bu manevi ortamda Karahanlılar, Selçuklular, Osmanlı Devleti vd. doğmuş gelişmiş ve yaşamıştır.

Kabul Ettikleri Din Türkleri Nasıl Etkilemiştir?

* Talas Savaşından sonra Türkler arasında yayılmaya başlayan İslam dini Türk kültürünü etkilemeye başladı. Özünde kendini korutan Türk Bozkır kültürüyle İslam kültürünün kaynaşma süreci, Karahanlılar Türk-İslam toplumunun oluşturulmasında köprü görevi gördü.

*Gazneliler ve büyük Selçuklu Devleti farklı etnik toplulukların bulunduğu bölgede kurulup genişlediğinden bütün siyasi, iktisadi ve dini faaliyetlerini bu toplumların özelliklerini dikkate alarak yerine getirmişti.

* Aynı zamanda Türk ve yerli müslüman halkın istek ve ihtiyaçlarını göz önünde bulunduran Büyük Selçuklu Devleti toplumlar arası kaynaşmayı gerçekleştirerek Türk-İslam toplumunu meydana getirmeyi başarmıştı.

*X. Yüzyılın ilk yarısında Oğuz Türkleri Hazar Denizinden başlayarak Maveraünnehiri içine alan bölgede yaşıyorlardı. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren hızla islamlaşmaya başlayan bölgede eski Türk toplum yaşantısının özellikleri devam ediyordu.

* Büyük selçuklu Devletinin merkezi ve güçlü bir devlet olarak kurulmasıyla toplum yapısı büyük ölçüde değişti. SELÇUKLULAR zamanında toplum, YÖNETENLER (hanedan üyeleri) ve YÖNETİLENLER (halk) olmak üzere iki bölümden oluşmaktaydı.

- * Hanedan üyeleri, asker, vali ve din adamları yönetici sınıfı oluşturmaktaydı.
- * Toplum yapısının en üstünde yer alan sultanın toplumsal konumu, idarecilere ve halka karşı sorumluluk ve görevini yerine getirmesine bağlıydı. Görevi ihmal, adaletten ayrılma ve toplum refahını sağlayamama iktidarı kaybetmek için önemli sebeplerdi.

* 1. YÖNETENLER

* İlk müslüman Türk Devletlerinde idareciler genelde Türktü. Halk ise farklı ırk ve boylardan meydana gelmekteydi. Karahanlı Devletinde toplum tamamen Türktü.

- *Gaznelilerde Gurlular, Hindular gibi farklı unsurlar da yer almaktaydı.
- *Büyük Selçuklu Devletinde devleti kuran Türklerin yanı sıra İranlı ve Arap unsurlar yer alırken.....

*Tolunoğulları, ihşidiler ve Memlûklülerde ise halkın büyük çoğunluğunu Arap, Rum, Berberi, Mısırlı vb. Türk olmayan unsurlar oluşturmaktaydı.

*Türk-İslam devletlerinde yönetilen halk; ilk türk devletlerinde olduğu gibi aile, ailelerin birleşmesiyle boy ve boyların birleşmesiyle bodun şeklinde teşkilatlanmaktaydı.

* 2. YÖNETİLENLER

*Türk-islam toplumunda genellikle tek eşlilik hakimdi. Evlenmenin Türk aile ve toplum hayatında büyük bir yeri vardı. Samimilik ve açıklık Türk evlenme sisteminin başlıca özelliğini teşkil etmekteydi. Bu özellik hem oğula hem kıza eş seçerkende geçerliydi.

* A) AİLE

*Selçuklular devrinde aile bugün olduğu gibi ana baba ve çocuklardan oluşmaktaydı. Baba sağ bulunduğu müddetçe ailede ayrılma söz konusu değildi. Hatta baba torun sahibi olduğunda da aile bütünlüğu muhafaza edilmekteydi.

*Toplumda aile pederşahi (baba erkil) olmasına rağmen Türk aile yapısında annenin de nüfuz ve ağırlığı bulunmaktaydı. Sosyal hayatta etkin rol alan kadın ailede alınan kararlara da katılırdı. Aile içi iletişimde saygı ve sevgi esastı.

*Türk islam toplumlarında halk yaşayış şekillerine göre; göçebeler köylüler ve şehirliler olmak üzere üç grupta toplanmaktaydı.

* Büyük Selçukluların hakim olduğu coğrafyada nüfusun belli başlı etnik unsurlarını Türk Fars Yahudi ve Araplar oluşturuyordu.

* Bu etnik yapı Mısır hariç diğerk Müslüman Türk devletlerinde de aynıdır.

****HOSGÖRÜ TOPLUMU***

Çeşitli ırk ve dinlerin bulunduğu Türk-İslam devletlerinde toplumsal ilişkilerin şekillenmesinde İslam hukuku etkili olmuştur.

Türk toplumu eski inancının etkisiyle farklı din ve mezheplere karşı olan hoşgörüsünü devam ettirmişti.

***TOPLUMSAL YAŐANTI**

*Türkler müslüman olduktan sonra da kendilerine has TÜRKMEN kıyafetlerini kullanmaya devam ettirmişlerdir. Giysilerde kırmızı ve yeşil renkler tercih edilirken kumaş olarak da pamuk yün ipek ve kürk kullanılmaktaydı.

- *Türkler düğün ve nişan yemekleri vererek toplum hayatını canlı tutardı. Dini bayramlar ve festivaller bir diğer eğlence sebebiydi.
- *Mısırda Türk-İslam devletleri zamanında çeşitli din mensupları tarafından farklı zamanlarda kutlanan bayramlar sosyal bir faaliyete dönüştürülürdü.

- * Mzık aleti alma ve trk söyleme geleneđi de devam etmiştir.
- * Kopuz en sevilen çalgılardan birisi olarak artık daha geniş bir coğrafyada tanınıyordu.

* Değişik bir çevreye g etmelerine rağmen Türkler Orta Asya yemek kültürünü yaşıatmışlardı.

* Et bal yumurta süt yoęurt peynir kaymak ve tereyaęından vazgeememiřlerdir.